

Інформація про результати діяльності
Харківського відділення
ГО «Українське ентомологічне товариство»
(Харківського ентомологічного товариства) за 2013-2018 рр.

Юридична адреса Харківського ентомологічного товариства: 61103, м. Харків, пр. Науки 72, кв. 4., + 380509103296, ashatrovskiy@yahoo.com.

За станом на перший квартал 2018 р. членами Харківського відділення Українського ентомологічного товариства є 72 особи, серед яких – викладачі, наукові співробітники, аспіранти та студенти, а також ентомологи-аматори. Почесними членами Українського ентомологічного товариства є Є. М. Білецький, М. Д. Євтушенко та В.Л.Мешкова.

У складі ентомологічного товариства представлені такі організації: Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва – 14 осіб (Байдик, Білецький, Васильєва, Вільна, Євтушенко, Забродіна, Кошеляєва, Леженіна, Меленті, Сіроус, Станкевич, Філатов М., Швиденко, Ожга), Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – 8 осіб (Гугля, Дрогваленко, Жебіна, Макарова, Каролінський, Полчанінова, Терехова, Шатровський), Український науково-дослідний інститут лісового господарства та агроеліорації імені Г. М. Висоцького – 7 осіб (Бобров, Зінченко, Кукіна, Мешкова, Назаренко, Скрильник, Соколова), Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди – 4 особи (Комаромі, Маркіна, Мухіна, Федяй), Харківська державна зооветеринарна академія – 3 особи (Давиденко, Луценко, Тарасенко), Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини» – 2 особи (Вовк, Філатов С.). Інші організації представляють 19 осіб (Бачинська, Влащенко, Войтенко, Воронцова, Дронов, Єгорова, Заливадний, Коваленко-Рудай, Ковальчук, Корнієнко, Кузьменко, Литвин, Лобода, Лукьянченко, Маркова, Морозова, Новіков, Пальчик, , Шеховцов).

Чотири члени ХЕО є громадянами інших держав (Заливадний, Кирейчук, Марченко, Прісний), два члени постійно перебувають за кордоном (Надеїн, Юнаков).

Вже не працюють, але й не поривають стосунків із ентомологією та підтримують товариство 9 осіб (Гамаюнова, Грамма, Максимова, Михайлов, Мищенко, Пазій, Прудкіна, Слуцький, Сметанін).

Члени ХЕТ працюють як на викладацьких і науково-дослідницьких посадах, так і завідувачами кафедр і лабораторій (Білецький, Євтушенко, Мешкова) і директора лісозахисного підприємства (Давиденко).

Серед членів ентомологічного товариства: 5 докторів наук (Білецький, Кирейчук, Маркіна, Мешкова, Михайлов), 37 кандидатів наук (Байдик, Бачинська, Бобров, Васильєва, Вільна, Влащенко, Воронцова, Гамаюнова, Грамма, Гугля, Давиденко, Євтушенко, , Зінченко, Каролінський, Коваленко-Рудай, Кузьменко, Кукіна, Леженіна, Лукьянченко, Максимова, Маркова, Мищенко, Надеїн, Назаренко, Маркова, Мухіна, Пазій, Пальчик, Полчанінова, Сіроус, Скрильник, Соколова, Станкевич, Філатов М., Шатровський,

Швиденко, Юнаков), 5 професорів (Білецький, Євтушенко, Леженіна, Мешкова, Михайлов), 12 доцентів (Байдик, Бачинська, Грамма, Каролінський, Максимова, Маркіна, Пальчик, Прісний, Сіроус, Станкевич, Філатов, Шатровський), 6 старших наукових співробітників (Давиденко, Кирейчук, Кукіна, Мищенко, Морозова, Назаренко).

Професор М. Д. Євтушенко – «Заслужений працівник освіти України».

Професор Є.М.Білецький – дійсний член Академії наук вищої освіти України (аграрне відділення).

Професор В.Л.Мешкова – дійсний член Лісівничої Академії наук України.

Члени ХЕТ працюють у складі спеціалізованих вчених рад (Мешкова), у редакціях періодичних наукових видань України та інших держав (Мешкова, Леженіна, Маркіна).

За п'ять років члени товариства було прийнято 15 осіб.

Харківське ентомологічне товариство щомісячно (з перервою на літній сезон) проводить засідання, на яких, окрім поточних організаційних питань заслуховуються наукові доповіді та звіти про участь в експедиціях та польових роботах. Інколи члени товариства збираються на позачергові засідання, щоб заслухати більше цікавих доповідей, ніж це вдалося б раз на місяць. За 5 років товариство збиралося на засідання 52 рази, щоб заслухати близько 70 доповідей.

Неодноразово було заслухано звіти про поїздки Ю. Скрильника, М. Філатова, О. Слуцького, П. Волошина, Т. Маркіної до країн Центральної, Південної та Південно-Східної Азії – які супроводжувалися власними фото- і відеоматеріалами. Про свої польові дослідження в Центральній Азії доповідав гість нашого товариства І. Плющ.

Проведено майстер-класи з макрозйомки комах О. Слуцьким. Ним же продемонстровані власні винаходи пристосування для збору комах. Взагалі, досвідом із методики збору, монтування та розведення комах за звітний період ділилися також О. Дрогваленко, Т. Маркіна, Ю. Скрильник. Регулярний обмін досвідом та звітування про досягнення становлять основу традицій у роботі Харківського ентомологічного товариства.

На засіданнях пройшли попередній захист кандидатські дисертації О. Зінченко, Ю. Скрильника, Ю. Гуглі, В. Терехової, Я. Кошеляєвої, були обговорені матеріали інших аспірантів та пошукачів. Докторська дисертація Т. Маркіної також була докладена і обговорена перед її успішним захистом.

За три роки декілька членів ХЕТ захистили дисертації. Дисертацію на ступінь доктора біологічних наук на тему «Теоретичні основи підтримання гомеостазу штучних популяцій комах і способи управління їх станом» захистила Т. Ю. Маркіна (2017). Кандидатські дисертації захистили О. Зінченко (2014), Ю. Скрильник (2015), С. Станкевич (2014), В. Вільна (2016), І. Бобров (2016), І. Соколова (2016), Гугля (2014)

Керівниками захищених кандидатських дисертацій були: проф. В. Л. Мешкова (загалом 10 захищених дисертацій, з них за 2013–2017 рік – 5),

проф. І. П. Леженіна (одна дисертація), М. Д. Євтушенко (2). Ряд дисертаційних робіт підготовлені до захисту і чекають до неї черги.

Беруть участь в опонуванні захистів дисертацій: В. Л. Мешкова, І. П. Леженіна, Ю. О. Гугля.

Є членами редколегій

В. Л. Мешкова є головою редколегії видання "Вісті Харківського ентомологічного товариства", членом редколегій фахових видань: "Лісівництво і агролісомеліорація" (заступник голови), Вісник ХНАУ (Серія "ентомологія та фітопатологія"), "Український ентомологічний журнал".

В 2015 р. проведено перереєстрацію фахового видання «Вісті Харківського ентомологічного товариства» засновником якого є Харківське ентомологічне товариство і Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва. З 2010 року видання є фаховими з біологічних і сільськогосподарських наук. Отримано відповідне свідоцтво про державну реєстрацію цього друкованого засобу масової інформації від Міністерства юстиції України. Журнал видається з 1993 року, тобто в цьому році нашою Віснику 25 років від першого випуску.

Головним редактором з 2010 року є В. Л. Мешкова, д.с.-г.н., професор, академік ЛАНУ, зав. лабораторії захисту лісу УкрНДІЛГА.

За звітний період (2013–2017 рр.) було видано 9 випусків журналу, в яких надруковано 75 статей від 121 автора. Всього за даний період публікувалися 83 автори.

При Харківському ентомологічному товаристві працює власна бібліотека наукової та науково-популярної літератури. Так бібліотека містить подшивки 75 наукових журналів з ентомології, екології та арахнології, майже всі томи «Фауни України», «Фауни СРСР», «Визначника комах європейської частини СРСР», «Визначника комах Далекого Сходу СРСР» та більше 260 монографій присвячених окремим групам комах та іншим безхребетним. Крім того у бібліотеці зберігається численна література по сітчастокрилих комах (монографії та статті), яка була зібрана свого часу Олександром Всеволодовичем Захаренком, відомим фахівцем з цієї групи комах та колишнім головою ХЕО (1989–2004). Загалом бібліотека містить понад 4500 найменувань. Вона доступна в приміщенні, яке закріплено Наказом ректора Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за ХЕТ.

Члени товариства взяли участь в організації та проведенні численних наукових і природоохоронних заходів і популяризації екологічних і ентомологічних знань. Серед них слід зокрема:

1. Конференція "Біобезпека у природних лісах, насадженнях і плантаціях, генетичні та біотехнологічні аспекти біобезпеки в лісовому господарстві" відділення ІЮФРО 7.00.00 "Здоров'я лісу" підрозділу 7.02.00 "Патологія": "Хвороби хвої (листя), пагонів і стовбурів лісових дерев" (Брно, Чеська республіка, 20–24 травня 2013 р.)

2. Народа COST Action: FP1102 (Брно, Чеська республіка, 23–24 травня 2013 р.)

3. Катаевские чтения. Санкт-Петербург, 25–27 ноября 2013 г.

4. "Лісівнича освіта і наука: історія, сучасний стан та перспективи розвитку": Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, ХНАУ, 16-19 жовтня 2013 р.).

5. Международная научно-практическая конференция, Гомель, 9-11 октября 2013 г./Институт леса НАН Белоруси

6. COST Action FP1103 FRAXBACK 4th MC Meeting & Workshop "Frontiers in ash dieback research", 4-6th of September 2013, Sankt Gertrud Konferens, Malmö, Sweden.

7. Лісова типологія: наукові, виробничі, навчальні аспекти розвитку: матеріали читань з нагоди дня народження Б.Ф. Остапенка. – Х.: ХНАУ, 14 березня 2014 р.

8. Всероссийская научная конференция с международным участием, посвященная 70-летию создания Института леса им. В.Н. Сукачева СО РАН, Красноярск, 16–19 сентября 2014 г.

9. VIII Чтения памяти О. А. Катаева. Вредители и болезни древесных растений России. Международная конференция, Санкт-Петербург, 18–20 ноября 2014 г.

10. COST Action FP1103 FRAXBACK 7th MC Meeting & Workshop, 12-16th of April 2015, Dubrovnik, Croatia. P.22

11. Фундаментальні та прикладні дослідження в зоології: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 175-річчю кафедри зоології та ентомології ім. Б. М. Литвинова ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (1840–2015 рр.), 21–22 травня 2015 р..

12. Лісівнича наука в контексті сталого розвитку (Матеріали наукової конференції, присвяченої 150-річчю від дня народження академіка Г. М. Висоцького, 90-річчю від дня народження професора П. С. Пастернака та 85-річчю від часу заснування Українського ордена «Знак Пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького (29–30 вересня 2015 року, м. Харків)..

13. Проблемы лесной фитопатологии и микологии: материалы 9-й Международной конференции. 19–24 октября 2015 г. Минск – Москва – Петрозаводск / под редакцией В.Г. Стороженко, В.Б. Звягинцева – Минск: БГТУ, 2015.

14. Конф., присвяч. пам'яті Б.Ф.Остапенка. 14.03.2016. ХНАУ.

15. Мониторинг и биологические методы контроля вредителей и патогенов древесных растений: от теории к практике. Материалы Всероссийской конференции с международным участием. Москва, 18-22 апреля 2016 г.

16. Евразийский симпозиум по перепончатокрылым насекомым (III симпозиум стран СНГ). (Нижний Новгород, 6–12 сентября 2015 г.): тезисы докладов. Н. Новгород: Изд-во Нижегородского госуниверситета, 2015.

17. Всероссийская научно-практическая конференция с международным участием. Красноярск, 19-23 сентября 2016 г. Красноярск: ИЛ СО РАН.

18. Захист рослин у ХХІ столітті: проблеми та перспективи розвитку: матеріали Міжнар. науко.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів і студентів, присвяч. 200-річчю з дня заснування Харківського національного аграрного університету ім. В.В.Докучаєва (1816–2016), 22–23 вересня 2016 року..

19. IX Чтения памяти О. А. Катаева. Дендробионтные беспозвоночные животные и грибы и их роль в лесных экосистемах, Санкт-Петербург, 23–25 ноября 2016 г.

20. Shevchenko scientific Society. Ecological collection. Modern problems of forest ecology and biodiversity research. In memoriam of Docent Andriy Pjasec'kij. Lviv, 2016.

21. Підсумкова наук. конф. професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів, 24–25 травня 2017 р. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В.Докучаєва.

22. ХХІХ Міжнародна агропромислова виставка «АГРО-2017», 7-10 червня 2017 р., м. Київ, Україна

23. Фундаментальні і прикладні проблеми сучасної екології та захисту рослин: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю факультету захисту рослин (1932–2017) Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. 14–15 вересня 2017 р.

24. Всеукраїнська зоологічна конференція «Фауна України на межі ХХ–ХХІ ст. Нові концепції зоологічних досліджень» 12–16 вересня 2017 р. Харків.

25. Міжнародна науково-практична конференція «Природнича наука й освіта: сучасний стан і перспективи розвитку», присвяченої 80-річчю від Дня народження доктора біологічних наук, професора Злотіна Олександра Зіновійовича, Харків, 22–24 вересня 2017 року.

26. Всеукраїнська науково-практична конференція «Колесніковські читання», присвяченої пам'яті професора О.І. Колеснікова (30-31 жовтня 2017 р.). Харків, 2017.

27. Міжнародна науково-практична конференція «Природнича наука й освіта: сучасний стан і перспективи розвитку», присвяченої 80-річчю від Дня народження доктора біологічних наук, професора Злотіна Олександра Зіновійовича, Харків, 22–24 вересня 2017 року. Харків

28. Всеукраїнська зоологічна конференція «Фауна України на межі ХХ–ХХІ ст. Нові концепції зоологічних досліджень» 12–16 вересня 2017 р. Харків

Беруть участь у підготовці учасників і проведенні конкурсів Малої академії наук (В.Л.Мешкова, Ю.Є.Скрильник, І.П.Леженіна, Т.Ю.Маркна, Н.Ю.Полчанінова)

За участі членів товариства були видані монографії:

1. Мешкова В. Л. Масові розмноження соснових пильщиків у насадженнях Луганської області: монографія / В. Л. Мешкова, М. С. Коленкіна. —Х.: ТОВ Планета-Прінт, 2016. — 180 с.

2. Мешкова В. Л., Соколова І. М. Стовбурові шкідники незімкнених соснових культур у придонецьких борах : Монографія. – Х.: Планета-Прінт, 2017. – 160 с., 6 с. іл.

3. Davydenko K., Meshkova V. The current situation concerning severity and causes of ash dieback in Ukraine caused by *Hymenoscyphus fraxineus*/ R. Vasaitis & R. Enderle (eds), Dieback of European Ash (*Fraxinus* spp.): Consequences and Guidelines for Sustainable Management. Uppsala, 2017. 220 – 227. Розділ у монографії:

4. Tshikolovets V., I. Pliushch, O. Pak and Y. Skrylnik, 2018. The Butterflies of Afghanistan. – Pardubice, Tshikolovets Publications, pp. 1 - 328, Pl. 9+ I-LV, maps

5. Meshkova V. Resistance and tolerance of forest stands to insects in terms of host and forest site preferences //Recent advances in the researches and application of viruses in forest health protection and entomophages / Editors Yu.I. Gninenko and Zhang Yong-an. – VNILLM : Pushkino-Beijing, 2018. – 52–64.

6. Meshkova V.L. , Borysenko O.I. GIS-based prediction of the foliage browsing insects' outbreaks in the pine stands of the SE "Kreminske FHE" // Proceedings of the Forestry Academy of Sciences of Ukraine. 2017. vol.15. 111–117.

Від С. Філатова:

1. Vial, L., Ducheyne, E., Filatov, S., Gerilovych, A., McVey, D. S., Sindryakova, I., ...& De Clercq, E. M. (2018). Spatial multi-criteria decision analysis for modelling suitable habitats of *Ornithodoros* soft ticks in the Western Palearctic region. *Veterinary Parasitology*, 249, 2-16.

2. Filatov, S. (2017). Little pigeons can carry great messages: potential distribution and ecology of *Uranotaenia (Pseudoficalbia) unguiculata* Edwards, 1913 (Diptera: Culicidae), a lesser-known mosquito species from the Western Palaeartic. *Parasites & Vectors*, 10(1), 464.

3. Filatov, S., & Szadziewski, R. (2017). Annotated checklist and distribution of *Culicoides* biting midges of Ukraine (Diptera: Ceratopogonidae). *Journal of Natural History*, 1-25.

4. Kim, H. J., Filatov, S., Lopez, J. E., PÉREZ DE LEÓN, A. A., & Teel, P. D. (2017). Blood feeding of *Ornithodoros turicata* larvae using an artificial membrane system. *Medical and Veterinary Entomology*, 31(2), 230-233.

Від Полчанінової за 2017:

1. Polchaninova N.Yu., Prokopenko E.V. Catalogue of the spiders (Arachnida, Aranei) of Left-Bank Ukraine. Addendum 1.2013–2016./ (Ed. K.G. Mikhailov) *Arthropoda Selecta*. Supplement No 4. Moscow, KMK Scientific Press: 2017. – 115 p.

2. Polchaninova N.Yu., Gnelitsa V.A., Evtushenko K.V., Singaevsky E.N. An annotated checklist of spiders (Arachnida: Aranei) of the National Nature Park 'Buzkyi Hard' (Mykolaiv Area, Ukraine) // *Arthropoda Selecta*. 2017. V. 26, No. 3. P. 253–272

3. Polchaninova N., Karolinsky E., Filatova O., Filatov M. Sandy steppes of northeastern Ukraine as a prospective area of the European Emerald Network // Book of Abstracts. 14th Eurasian Grassland Conference «Semi-natural Grasslands Across Borders». 4–11 July, 2017, Riga (Latvia) and Western Lithuania. – Riga: University of Latvia. – 2017a. – P. 47.

4. Polchaninova N., Savchenko G., Ronkin V., Kletenkin V., Borovyk L., Limanskij S. Biodiversity of the chalk grasslands of Eastern Ukraine and the problems of its conservation // Book of Abstracts. 14th Eurasian Grassland Conference «Semi-natural Grasslands Across Borders». 4–11 July, 2017, Riga (Latvia) and Western Lithuania. – Riga: University of Latvia. – 2017b. – P. 48.

5. Полчанинова Н.Ю. Фауна пауков. В: Природа долины реки Сухая Лубна. Уникальные природные территории Липецкой области: монография / В.С. Сарычев [и др.]; под ред. В.С. Сарычева. – Воронеж: «Научная книга», 2017 – С. 127–134.

6. Прокопенко Е.В., Полчанинова Н.Ю. Итоги изучения фауны пауков (Aranei) заповедника «Каменные Могилы» // Природна та історико-культурна спадщина району заповідника «Кам'яні Могилы» (до 90-річчя від створення заповідника «Кам'яні Могилы» та 50-річчя заповідної справи в Запорізькій області) // Наукові праці Всеукраїнської науково-практичної конференції (с. Назаровка, Донецька область, 25-27 травня 2017 року) / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». Вип. 4. Київ, 2017. 306 с.

Від Гугля за 2017:

Guglya, Yu. A. (2017) A study of the fauna of leaf-miner flies of the subfamily Agromyzinae (Diptera: Agromyzidae) of Ukraine. Report 5. Seven new species for the fauna of Ukraine. Изв. Харьк. энтомол. о-ва, XXV(1), С. 48–56.

Гугля, Ю. А. (2017) Памяти Александра Федоровича Бартенева (28.04.1953 – 30.11.2015) Изв. Харьк. энтомол. о-ва, XXV(1), С. 90–104.

Шешурак, П. Н., Гугля, Ю. А., Кавурка, В. В., Вобленко, А. С. (2017) К изучению фауны чешуекрылых (Insecta, Lepidoptera) Ичнянского национального природного парка (Черниговская область, Украина). Український ентомологічний журнал, 1(12). (в печати)

Розроблені рекомендації:

1. Рекомендації щодо визначення якісного та кількісного впливу шкідливих комах і збудників хвороб на стан лісових культур, створюваних на великих згарищах/ В.Л. Мешкова, О.М. Кукіна, С.В. Назаренко, Ю.Є. Скрильник, І.М. Соколова, О.В. Зінченко, М.С. Коленкіна, І.В. Порохняч, І.О. Бобров, К. В. Давиденко, Т.В. Кучерявенко, С.О. Єрошенко, А.І. Аристова, Л.М. Коваль. – Х., 2014. – 32 с.

2. Нормативи кількісних показників впливу шкідливих комах на стан дерев сосни і дуба в деревостанах рівнинної частини України та гірського Криму / В.Л. Мешкова, С.Г. Гамаюнова, Л.В. Новак, І.М. Коваль, О.М. Кукіна, С.В. Назаренко, Ю.Є. Скрильник, І.М. Соколова, О.В. Зінченко, М.С.

Коленкіна, І.В. Порохняч, І.О. Бобров, К. В. Давиденко, Т.В. Куче-рявенко, С.О. Єрошенко, А.І. Аристова, Ж.І. Бережненко, Л.М. Коваль – Х., 2014. – 155 с.

3. Тимчасові рекомендації щодо проведення першочергових заходів у соснових лісах, пошкоджених короїдами / керівник В. Л. Мешкова. Харків, 2017. – 8 с.

Окремо слід відмітити активну роботу харківських ентомологів за науковими грантами. Серед них – регулярне співробітництво з університетом Упсала в Швеції К.В. Давиденко протягом останніх п'яти років. До співробітництва були залучені також Скрильник, Зінченко та інші.

Ю.Є.Скрильник і О.В.Зінченко – члени міжнародної «Лісової мережі інвазивних видів Європи та Середньої Азії» (REUFIS)

Список літератури:

1. Мешкова В. Л. Методологические подходы к имитации повреждения деревьев сосны насекомыми / В. Л. Мешкова, О. Н. Кукина, О. В. Зинченко, Ю. Е. Скрыльник, Л. Н. Коваль, И. Н. Соколова, С. А. Ерошенко // Известия СПб лесотехнической академии. – СПб, 2015. – Вып. 211 – С. 270-284.
2. Мешкова В. Л. Сроки развития стволовых вредителей сосны в Левобережной Украине / В. Л. Мешкова, О. В. Зинченко, Ю. Е. Скрыльник, А. И. Аристова // Известия СПб лесотехнической академии. – СПб, 2015. – Вып. 211. – С. 59-67.
3. Давиденко К. В. Стовбурові нематоди у всихаючих насадженнях сосни звичайної Волинського Полісся / К. В. Давиденко, Ю. Є. Скрильник, В. Л. Мешкова // Вісник Харківського національного аграрного університету. Серія «Фітопатологія та ентомологія». 2015. – № 1-2. – С. 32-37.
4. Meshkova V. L., Skrylnik Yu. Ye., Zinchenko O. V., Kochetova A. I. Seasonal development of the pine sawyer beetle (*Monochamus galloprovincialis*) in the north-eastern steppe of Ukraine // Лісівництво і агролісомеліорація. 2017. вип. 130. С. 223-230.
5. Meshkova V. L., Kochetova A. I., Zinchenko O. V., Skrylnik Yu. Ye. Biology of multivoltine bark beetles species (Coleoptera: Scolytinae) in the North-Eastern Steppe of the Ukraine // Вісник ХНАУ, Фітопатологія та ентомологія. 2017. №1-2. С. 117-124.
6. Meshkova, V. L., Kochetova, A. I., Skrylnik, Yu. Ye., Zinchenko, O. V. Seasonal development of the timberman beetle *Acanthocinus aedilis* (Linnaeus, 1758) (Coleoptera: Cerambycidae) in the North-Eastern Steppe of Ukraine. The Kharkov Entomol. Soc. Gaz. 2017. Vol. XXV, iss. 2. P. 40-44.

Золота ХЕТ

О. П. Шайровський